

МСПМД (IMAS) 02.10

Перше видання
1 серпня 2007 року
Поправка 3, червень 2013 р.

Посібник з організації програми протимінної діяльності

Директор,
Служба ООН з питань протимінної діяльності (ЮНМАС)
380 Madison Avenue, M11023
New York, NY 10017 (Нью-Йорк)
USA (США)

Електронна пошта: mineaction@un.org
Телефон: +1(212) 963 0691
Факс: +1(212) 963 2498
Веб-сайт: www.mineactionstandards.org

Попередження

Цей документ є чинним з дати, вказаної на титульному аркуші. Оскільки Міжнародні стандарти протимінної діяльності (МСПМД) підлягають регулярному огляду і перегляду, користувачам рекомендується перевіряти їх статус на веб-сайті проекту МСПМД (<http://www.mineactionstandards.org/>, або на веб-сайті ЮНМАС <http://www.mineaction.org>).

Повідомлення по авторські права

Цей документ ООН є одним з Міжнародних стандартів протимінної діяльності (МСПМД), і авторські права на нього є захищеними ООН. Ані цей документ, ні витяги з нього не можуть відтворюватися, зберігатися чи передаватися у будь-якій формі, за допомогою будь-яких засобів з будь-якою іншою метою без попереднього письмового дозволу Служби ЮНМАС, що діє від імені Організації Об'єднаних Націй. Цей документ не призначається для продажу.

Директор,
Служба ООН з питань протимінної діяльності (ЮНМАС)
380 Madison Avenue, M11023
New York, NY 10017 (Нью-Йорк)
USA (США)

Електронна пошта: mineaction@un.org
Телефон: +1(212) 963 0691
Факс: +1(212) 963 2498

Зміст

Попередження	ii
Повідомлення по авторські права	ii
Зміст	iii
Передмова	v
Вступ	vi
Посібник з організації програми протимінної діяльності	1
1. Сфера застосування	1
2. Довідкові документи	1
3. Терміни, визначення і скорочення	1
4. Визначення потреби у програмі протимінної діяльності	1
4.1. Національний уряд	1
4.2. Національно ініційована програма	2
4.3. Програми за підтримки ООН	2
5. Фактори для урахування при організації програми протимінної діяльності	2
5.1. Загальна оцінка протимінної діяльності	2
5.2. Місцева специфіка	3
5.3. Організації-виконавці	3
5.4. Фінансування	4
5.4.1. Загальні положення	4
5.4.2. Національно ініційовані програми	4
5.4.3. Програми за підтримки ООН	4
5.4.4. Програми, очолювані ООН	4
5.4.5. Агенції-виконавці	4
5.4.6. Допомога в натуральній формі	4
5.5. Кадри	4
5.5.1. Професійна підготовка	5
6. Регуляція, управління та координація протимінної діяльності	5
6.1. Управління та координація	5
6.2. Національний орган з протимінної діяльності	5
6.3. Центр ПМД	6
7. Організація Центру ПМД	6
8. Потреби щодо матеріальної бази	6
9. Організації для надання допомоги	7
10. Використання Міжнародних стандартів протимінної діяльності (МСПМД)	7
11. Відповідальність	7
11.1. Національний орган з питань протимінної діяльності	7
11.2. Центр ПМД	8
11.3. Організація Об'єднаних Націй	8
Додаток А (Нормативний): Посилання	10
Додаток В (Інформативний): Загальна організація типового Центру ПМД	11
Додаток С (Інформативний): Типові вимоги до персоналу при організації Центру ПМД	12
Додаток D (Інформативний): Функціональні компоненти Центру ПМД	14
D.1. Директор Центру	14
D.1.1. Започаткування Центру ПМД	14
D.1.2. Функціонує Центру ПМД	14

D.1.3. Найвищий Нацорган ПМД.....	15
D.2. Підрозділ стратегічного управління	15
D.3. Юридичний підрозділ.....	16
D.4. Операційний підрозділ.....	16
D.4.1. Відділення ЗЯ/КЯ	17
D.4.2. Відділення управління інформацією та ГІС.....	17
D.4.3. Допомога постраждалим	18
D.4.4. Зв'язок з громадами.....	18
D.4.5. Інформування про мінну небезпеку/небезпеку ВЗВ (ІМН)	19
D.4.6. Планування та поточні операції.....	19
D.4.7. Елементи кінологічної служби МРС, механізованих засобів розмінування та знищення надлишків/запасів.....	19
D.4.8. Комунікаційний центр.....	19
D.5. Допоміжні служби.....	19
D.5.1. Відділення логістики	20
D.5.2. Персонал/Адміністрація.....	20
D.5.3. Фінанси	20
D.5.4. Інші допоміжні функції.....	20
Реєстр поправок	21

Передмова

Міжнародні стандарти для програм у сфері гуманітарного розмінування були вперше запропоновані робочими групами на міжнародній технічній конференції, яка проводилася у Данії в липні 1996 року. Були встановлені критерії для всіх аспектів процесу розмінування, рекомендовані стандарти й узгоджене нове універсальне визначення поняття «розмінування». Наприкінці 1996 року принципи, запропоновані у Данії, були розвинуті робочою групою під керівництвом ООН і з'явилися «Міжнародні стандарти для проведення операцій з гуманітарного розмінування». Перше видання було опубліковане Службою Організації Об'єднаних Націй з питань протимінної діяльності (ЮНМАС) у березні 1997 року.

З того часу сфера застосування цих початкових стандартів була розширена з метою включення інших елементів протимінної діяльності та відображення змін, внесених до операційних процедур, практики і норм. Ці стандарти були перероблені та перейменовані на Міжнародні стандарти протимінної діяльності (МСПМД).

Організація Об'єднаних Націй несе загальну відповідальність за створення умов і сприяння ефективному управлінню програмами протимінної діяльності, включаючи розробку і підтримку стандартів. Тому Служба ЮНМАС є підрозділом у структурі Організації Об'єднаних Націй, що несе відповідальність за розробку і підтримку стандартів МСПМД. Підготовка стандартів МСПМД здійснюється за підтримки Женевського міжнародного центру гуманітарного розмінування.

Робота з підготовки, огляду і перегляду стандартів МСПМД здійснюється технічними комітетами за підтримки міжнародних, урядових і неурядових організацій. Найновішу версію кожного стандарту, разом з інформацією про роботу технічних комітетів, можна знайти за посиланням <http://www.mineactionstandards.org/>. Окремі стандарти МСПМД переглядаються не рідше ніж раз на три роки для відображення змін, які мають місце у нормах і практиці протимінної діяльності, а також для введення цих змін до міжнародних правил і вимог.

Вступ

Програми протимінної діяльності можуть бути програмами, очолюваними ООН та створеними в контексті гуманітарного лиха або в рамках миротворчих операцій. Це також можуть бути програми, що підтримуються ООН і створюються під час пост-конфліктної перехідної фази, або це можуть бути національно створені та керовані програми, інституціоналізовані з огляду на потребу в протимінній діяльності. Незалежно від типу організації програми протимінної діяльності створена, існують певні ключові моменти, що є типовими для усіх всіх програм.

Цей стандарт має на меті забезпечити розуміння ключових питань при розробці та організації програми протимінної діяльності задля допомоги урядам та іншим організаціям, залученим до цього процесу.

Посібник з організації програми протимінної діяльності

1. Сфера застосування

Цей стандарт надає рекомендації та висвітлює фактори для врахування при організації програми протимінної діяльності.

2. Довідкові документи

Перелік нормативних посилань наведено у Додатку А. Ці нормативні документи корисними джерелами, на які робляться посилання у цьому стандарті, і які є частиною положень даного стандарту.

3. Терміни, визначення і скорочення

Повний глосарій всіх термінів, визначень і скорочень, які використовуються у серії стандартів МСПМД, надано у МСПМД (IMAS) 04.10.

У серії стандартів МСПМД, слова 'shall' («має», «повинен»), 'should' («належить», «потрібно», «слід») і 'may' («може») використовуються для позначення бажаного ступеню забезпечення відповідності. Це вживання відповідає термінології, що використовується у стандартах і керівних принципах ISO:

- слово 'shall' («має», «повинен») використовується для зазначення вимог, методів або специфікацій, які повинні застосовуватися для того, щоб відповідати стандартам;
- слово 'should' («належить», «потрібно», «слід») використовується для зазначення бажаних вимог, методів або специфікацій; і
- слово 'may' («може») використовується для зазначення можливого методу або способу дії.

Термін «Програма протимінної діяльності» означає групу проектів протимінної діяльності, керованих центральною агенцією, як, наприклад, Національний орган з питань протимінної діяльності (НОПМД, Нацорган ПМД) або Центр протимінних операцій (ЦПМО, Центр ПМД).

Термін «Донор» означає будь-який суб'єкт, що діє як джерело фінансування, включаючи уряди країн, уражених мінами/вибухонебезпечними залишками війни (ВЗВ).

Термін «Національний орган з питань протимінної діяльності» (НОПМД, Нацорган ПМД) означає урядовий орган, часто – міжвідомчий комітет, у країні, що уражена впливом від мін / ВЗВ, на який покладено обов'язок регулювання, управління і координації протимінної діяльності.

Примітка: За відсутності НОПМД, може виявитися необхідним і належним для ООН, чи когось іншого авторитетного міжнародного органу, взяти на себе певну частину або всі обов'язки і виконувати деякі або всі функції Центру ПМД або – що трапляється рідше – функції самого Нацоргану ПМД.

Терміни «Центр протимінних операцій» (ЦПМО, Центр ПМД) або «Координаційний центр з проведення протимінних операцій» (КЦПМО, Центр ПМД) означають організацію, яка від імені НОПМД, там, де він наявний, як правило, несе відповідальність за планування, координацію, контроль і, у деяких випадках, реалізацію проектів протимінної діяльності. Для національних програм протимінної діяльності, Центр ПМД зазвичай виступає як операційний офіс НОПМД.

4. Визначення потреби у програмі протимінної діяльності

4.1. Національний уряд

Проблеми мін/ВЗВ у будь-якій країні, де присутній функціональний уряд, є предметом піклування і сферою відповідальності національного уряду. Уряд, або визначена ним агенція, повинен бути залучений до планування національної програми протимінної діяльності, і ця програма не може починатися без запрошення від уряду або без його згоди.

Однак, у випадку гуманітарного лиха, або під час миротворчих операцій програма з протимінної діяльності може бути створена як частина мандату ООН без згоди уряду, хоча зусилля щодо отримання такої згоди від легітимного уряду, за його наявності, мають бути докладені.

За функціонування уряду, ООН має отримати формальний мандат від цього уряду на продовження керування програмою протимінної діяльності та забезпечити, щоб якомога швидше відповідальність за виконання програми протимінної діяльності перейшла до уряду.

У той же час, окремі проекти протимінної діяльності можуть розроблятися та впроваджуватися без розробки національної програми протимінної діяльності.

4.2. Національно ініційована програма

Уряд може ухвалити рішення про започаткування власної програми протимінної діяльності без допомоги ООН або будь-якої іншої міжнародної організації. Це рішення може базуватися на певній потребі у протимінній діяльності або на потребі дотримання вимог міжнародних угод чи конвенцій. Такі угоди чи конвенції можуть включати в себе Конвенцію про заборону протипіхотних мін (КЗППМ або Оттавську конвенцію) 1997 р., Протокол II з поправками (ПП II) до Конвенції про заборону або обмеження застосування мін, мін-пасток та інших пристроїв, Протокол V про ВЗВ до Конвенції ООН про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї та Конвенцію про касетні боєприпаси.

4.3. Програми за підтримки ООН

Будь-яке рішення про потребу в очолюваній або підтримуваній ООН програмі протимінної діяльності повинне базуватися насамперед на результатах офіційної оцінки ситуації в країні, яка може включати в себе оцінювальну місію до цієї країни для безпосереднього визначення обсягу завдань та рівня впливу внаслідок забруднення ВЗВ/мінами. Детальна інформація про інформаційні потреби міститься у стандартах МСПМД (IMAS) 07.11 Розблокування території у процесі ленд-реліз, МСПМД (IMAS) 08.10 Нетехнічне обстеження та МСПМД (IMAS) 05.10 Управління інформацією.

Оцінювання обстановки стосовно окремої країни має визначити необхідність організації національної програми протимінної діяльності та можливість (імовірність) організації такої програми. Потрібно повністю враховувати будь-яку чинну протимінну діяльність, у тому числі й діяльність силами місцевих громад.

Рішення щодо розробки підтримуваної ООН національної програми протимінної діяльності ухвалюється на основі достатньої інформації, зібраної для підтвердження такої потреби.

5. Фактори для урахування при організації програми протимінної діяльності

5.1. Загальна оцінка протимінної діяльності

Рішення щодо розробки програми протимінної діяльності має базуватися на виявлених потребах у протимінній діяльності, як це стає очевидним з наявної інформації за рішенням національного уряду або ООН. На цій стадії повний обсяг і масштаб потреб протимінної діяльності не будуть відомими. Необхідно провести планування програми найкращим чином на основі наявної інформації. Таке попереднє планування має забезпечити, щоб процес збору та аналізу інформації виконувався якомога швидше для забезпечення всеосяжного оцінювання проблеми мін/ВЗВ та її впливу на чоловіків, жінок та дітей у громадах, уражених впливом забруднення, і запровадити, де потрібно, проведення заходів гуманітарного та соціально-економічного відновлення. Це оцінювання може включати такі види діяльності, як екстрене оцінювання негайних потреб, обстеження впливу наземних мін (Landmine Impact Survey, LIS) та оцінювання потреб в інформуванні про міну небезпеку (IMN). Місцеві умови, приклади яких наведені в розділі 5.2 нижче, мають суттєвий вплив на обсяг і масштаб цього оцінювання.

Інформація, зібрана у ході такого оцінювання, надалі слугує для визначення потреб у засобах протимінної діяльності, вимог до регуляції, управління та координації, а також необхідних для

виконання робіт ресурсів. Така інформація також слугує для розробки національної стратегії та концепції протимінної діяльності, поєднаних з національними гуманітарними пріоритетами та пріоритетами соціально-економічного розвитку.

Імовірно, що реальний масштаб проблеми мін/ВЗВ буде важко оцінити на початкових етапах. Тому збір, аналіз, накопичення та належне використання інформації будуть необхідними під час всього життєвого циклу програми.

5.2. Місцева специфіка

Певні місцеві умови можуть мати вплив на можливість виконання заходів протимінної діяльності та соціально-економічного розвитку, гуманітарних акцій. Під час розробки програми протимінної діяльності можуть бути наявні такі умови:

- a) інфраструктура знаходиться у незадовільному стані, ускладнюючи доступ до певних районів країни та надання основних послуг або товарів, як, наприклад, зв'язку, медичної допомоги, електрики, продовольства та води;
- b) ситуація з безпекою не стабільна. Ця проблема може бути локальною або масштабною;
- c) можлива велика кількість переміщених осіб. Краще розуміння впливу мін та ВЗВ з'являється після початку їхнього повернення;
- d) організації протимінної діяльності, інші гуманітарні організації та організації допомоги у розвитку ще не функціонують повноцінно;
- e) функціональний центральний національний уряд може бути відсутній; та
- f) функціональний регулюючий національний орган ПМД може бути відсутній.

Якщо ці умови мають вплив на розробку програми протимінної діяльності, потрібне вироблення першочергових планів з виділенням ресурсів для виконання невідкладних завдань у сфері протимінної діяльності у місцях, де ситуація з безпекою та наявна інфраструктура це дозволяють. Пріоритетну увагу треба приділяти допомозі постраждалим від мін/ВЗВ та інформуванню про мінну небезпеку (IMN), а також проводити обмежене очищення від мін у контексті гуманітарних операцій.

По мірі покращання місцевих умов необхідно стає можливість оперативного поширення планів національної програми на нові регіони, що стають доступними для її заходів.

5.3. Організації-виконавці

Протимінна діяльність може виконуватися такими виконавцями:

- a) комерційні організації;
- b) національні або міжнародні неурядові організації (НУО);
- c) урядові організації, наприклад, військові;
- d) агенції ООН, як, наприклад, Дитячий фонд ООН ЮНІСЕФ [залучений до інформування про мінну небезпеку/небезпеку від ВЗВ (IMN)];
- e) штатний персонал національного органу будь то ООН, Нацорган чи Центр ПМД;
- f) навчені чоловіки та жінки у окремих місцевостях, уражених впливом мін/ВЗВ, у контексті зусиль місцевих громад.

Дуже часто на практиці зустрічається поєднання діяльності зазначених типів організацій-виконавців.

На етапі планування необхідно мати певний задум виконання заходів протимінної діяльності з тим, щоб мати змогу визначити організаційні та матеріально-технічні потреби для регуляції, менеджменту та координації дій. Таке усвідомлення також стає у нагоді при визначенні юридичних та законодавчих вимог. Наприклад, якщо існує потреба у виконанні операцій протимінної діяльності підрядниками на договірній основі, у програмі потрібно передбачити механізми для укладання таких контрактів. Більш детально це описано в стандарті МСМПД (IMAS) 07.20, посібнику з контрактів у протимінній діяльності. З іншого боку, якщо протимінну діяльність виконуватиме урядова організація, (наприклад, військові), тоді вона може впроваджуватися у межах чинної регуляторної бази.

Часто гуманітарні організації та організації протимінної діяльності, агенції міжнародної допомоги наявні та працюють у країні до розробки та старту програми протимінної діяльності. У цих випадках потрібно розглянути можливість щодо інтеграції наявних організацій у програму та пріоритетів і напрямків діяльності гуманітарних організацій та агенцій міжнародної допомоги у контекст національної програми.

5.4. Фінансування

5.4.1. Загальні положення

Жоден вид протимінної діяльності не може впроваджуватися без необхідного фінансового забезпечення, яке повинне покривати організації-виконавці і координаційні та управлінські структури.

5.4.2. Національно ініційовані програми

Національно ініційованим програмам національний уряд повинен надавати необхідне фінансування або з національних джерел, або від зовнішніх донорів та позик. Добровільний трастовий фонд ООН може надавати допомогу з початковим фінансуванням національних програм; окрім того, існує варіант започаткування національною програмою власного цільового фонду для проведення протимінної діяльності. Чимало урядів надають допомогу щодо фінансування протимінної діяльності на двосторонній основі.

5.4.3. Програми за підтримки ООН

Програма розвитку ООН (ПРООН) часто має можливість надавати первісне фінансування своїх власних витрат та певне обмежене фінансування протимінної діяльності; однак роль ПРООН зазвичай полягає в наданні допомоги національним програмам для мобілізації власних ресурсів, а не в наданні фінансової підтримки. ПРООН може також допомогти в управлінні національними цільовими фондами.

5.4.4. Програми, очолювані ООН

Служба ООН з питань протимінної діяльності (ЮНМАС), як контролер Добровільного трастового фонду ООН, несе відповідальність за організацію власного фінансування та фінансування очолюваних ООН програм. Однак для повного покриття всіх витрат програми може бути потрібним додаткове донорське фінансування.

5.4.5. Агенції-виконавці

Чимало агенцій-виконавців, як, наприклад, національні та міжнародні НУО, забезпечують власне фінансування, хоча деякі з них покладаються на фінансування ООН або з національного бюджету.

5.4.6. Допомога в натуральній формі

У деяких випадках донори можуть надавати підтримку в натуральній формі замість прямого фінансування. Допомога в натуральній формі може включати в себе направлення спеціалістів, надання обладнання, матеріалів, засобів для виконання програм протимінної діяльності.

5.5. Кадри

Визначальним аспектом у організації програми протимінної діяльності є наявність кваліфікованих кадрів, як чоловіків, так і жінок, як для виконання заходів протимінної діяльності на операційному рівні, так і на рівні Нацоргану / Центру ПМД для управління та забезпечення протимінної діяльності. Міркування про потреби в персоналі мають враховуватися при плануванні програм протимінної діяльності. Особлива увага має бути приділена забезпеченню гендерної рівності та різноманітності професійних досвідів серед

задіяного персоналу. У Додатку В наведена узагальнена схема кадрових потреб і вимог для урахування при організації Центру ПМД.

5.5.1. Професійна підготовка

Увесь персонал потребує відповідного навчання, будь то формалізована підготовка з отриманням кваліфікації, тренінг на робочому місці/у процесі роботи, тренінг з підвищення кваліфікації чи навичок, чи тренінг з використання нового обладнання, систем чи процедур. При плануванні програми потрібно враховувати потреби у навчанні персоналу управлінських структур організації та персоналу з операцій, а також спеціалізованих фахівців (наприклад, для кінологічних підрозділів з собаками мінно-розшукової служби (МРС)). Стандарт МСМПД (IMAS) 06.10 надає більш детальні настанови щодо організації процесів підготовки.

6. Регуляція, управління та координація протимінної діяльності

6.1. Управління та координація

Загалом, регуляція, управління та координація програми протимінної діяльності виконуються на двох рівнях. Нацорган ПМД відповідає за прийняття загальних стратегічних та політичних рішень, пов'язаних з протимінною діяльністю, а Центр ПМД – за поточне управління та, в деяких випадках, за реалізацію проєктів протимінної діяльності. Дворівневе управління може бути поєднаним в одній організації, але у нормальній ситуації це дві окремі структури.

В ідеалі, Нацорган та Центр ПМД мають створюватися на основі національного законодавства, яке також регулює заходи протимінної діяльності. Законодавство має встановлювати, яке саме урядове відомство чи структура, орган або посадовець виконавчої влади повинне здійснювати контроль або відповідати за діяльність Нацоргану ПМД, визначати відомства та/або посадових осіб, які входять до складу Нацоргану ПМД. Зазвичай до нього входять посадові особи з відомств, які відповідають за певні аспекти протимінної діяльності (наприклад, міністерства оборони, освіти, закордонних справ, охорони здоров'я, внутрішніх справ, соціальних послуг), а також з тих, на роботу яких може суттєво впливати наявність забруднення мінами чи іншими ВЗВ (наприклад, міністерства сільського господарства, транспорту, енергетики). Законодавство також має встановлювати, яке відомство здійснюватиме функцію головування під час зборів Нацоргану та яке слугуватиме в ролі його секретаріату, у випадку, якщо така функція не передбачена для Центру ПМД. Для підвищення ефективності роботи Нацорган ПМД може також включати представників міжнародних організацій та інших установ або організацій, задіяних у протимінній діяльності.

Може знадобитися створення таких організацій, однак у деяких випадках, особливо у випадках національно ініційованих програм, існуючі організації можуть надіятися відповідальністю за здійснення протимінної діяльності. Наприклад, якщо є попередній досвід здійснення протимінної діяльності військовими структурами, то у сфері, що стосується ПМД, вони можуть працювати під контролем цивільної установи, підзвітної Нацоргану ПМД.

6.2. Національний орган з протимінної діяльності

Як наведено вище, Нацорган ПМД є головним органом, відповідальним за розробку концепції, управління, контроль, нагляд та координацію протимінної діяльності в ураженій країні. Однак поточне управління та координування зазвичай виконуються Центром ПМД, який є компонентом Нацоргану оперативного рівня. В розділі 11.1 нижче наведений приклад конкретних обов'язків Нацоргану.

Не всі програми протимінної діяльності потребують утворення окремого національного органу. В національно ініційованій програмі регуляція, управління та координація протимінної діяльності можуть делегуватися вже існуючому органу. При розробці та започаткуванні програми, очолюваної ООН, умови для створення Нацоргану ПМД можуть бути відсутніми, однак щойно такі умови з'являються, ООН має заохочувати національні уряди до розбудови Нацоргану та допомагати їм у цьому.

6.3. Центр ПМД

Національний Центр ПМД є операційним органом, що реалізує концепцію, напрями якої визначені Нацорганом, та здійснює поточне управління протимінною діяльністю. Центр ПМД може бути створений безпосередньо Нацорганом або за підтримки та за допомогою іншої агенції, як, наприклад, ООН.

У деяких випадках, особливо в критичний період початкової фази програми протимінної діяльності, Центр ПМД створюється ООН або іншим міжнародним органом та спочатку бере на себе щоденні управлінські функції Нацоргану ПМД. Коли встановлюється стабільна ситуація та з'являється визнаний урядовий орган, особливо увагу слід приділяти створенню як Нацоргану, так і національно керованого Центру ПМД.

У деяких випадках, особливо у разі національно ініційованих програм протимінної діяльності, присутність окремого Центру ПМД може бути недоцільною. Орган, на який покладено регуляцію, управління та координацію протимінної діяльності, може вже мати дієві організаційні структури та нормативну базу для виконання цих функцій.

Центр ПМД може самостійно виконувати деякі операції, але за природою більш типовою є координація з його боку дій урядових відомств, міжнародних організацій, НУО та комерційних операторів, які є організаціями-виконавцями у протимінній діяльності. Залежно від проблематики забруднення мінами та ВЗВ, у тому числі суббоеприпасами, що не вибухнули, кожна окрема країна може мати потреби у різних конкретних видах спеціальної діяльності. У деяких випадках Центр ПМД може мати у своєму складі власні операційні підрозділи розмінування. Однак такий підхід може виявитися менш вдалим через те, що Центр ПМД може більше концентруватися на роботі власних підрозділів і через це бракувати здатності ефективно виконувати координуючі функції в загальнонаціональному контексті. Це також може призводити до конфлікту інтересів, коли Центр ПМД, як регуляторний орган, є одночасно і «рефері», і «гравцем». Див. також розділ 5.3.

7. Організація Центру ПМД

Протимінна діяльність включає в себе такі елементи: інформування про мінну небезпеку/небезпеку від ВЗВ (ІМН), допомогу постраждалим, розмінування, знищення надлишків і запасів та пропаганду проти використання протипіхотних мін. Функціональні компоненти Центру ПМД, які є необхідними для управління деякими або всіма цими видами діяльності, відносно стандартизовані, і загальна організаційна структура Центру може виявитися придатною для різних місцевих контекстів. Приклад такої загальної організаційної структури наведено в Додатках В та С. За такої загальної організаційної структури, якщо якийсь певний вид діяльності не виконується в певній програмі, функціональний компонент, потрібний для управління цим елементом, вилучається, але базова організаційна структура залишається. Функціональні компоненти ЦПМО більш детально представлені у Додатку D.

8. Потреби щодо матеріальної бази

При плануванні організацією програми протимінної діяльності особливо увагу потрібно приділяти потребам щодо належної матеріальної бази. Для роботи Нацоргану та Центру ПМД і регіональних осередків програми протимінної діяльності необхідними будуть офісні приміщення. Місця розміщення мають обиратися з урахування можливого майбутнього розширення програми протимінної діяльності, гендерних аспектів та соціокультурного розмаїття та забезпечувати достатньо робочого простору для всіх функціональних компонентів програми.

Потрібне урахування потреб стосовно матеріальної бази для акредитації (тестування мінно-розшукових собак (МРС) та підготовки (будівлі та польові тренувальні об'єкти), до яких також можуть належати місця спеціальної підготовки кінологів і операторів механізованих засобів розмінування.

Потрібно враховувати потреби у зберіганні вибухових матеріалів (як засобів підриву, так і покинутих боеприпасів, боеприпасів, що не вибухнули, придатних до транспортування) на

національному та регіональному рівнях. Поточна ситуація з безпекою може бути фактором, що впливає на використання такої бази. Певні потужності можуть бути потрібні для завдань ЗВНП (майданчики для знешкодження/підриву) та для тестування й оцінювання обладнання.

9. Організації для надання допомоги

Існує ряд міжнародних агенцій, які мають багатий досвід у наданні допомоги у гуманітарній сфері та у справах соціально-економічного розвитку (включаючи питання протимінної діяльності) країнам, що потерпають від впливу мін/ВЗВ. Такі агенції як ЮНМАС, ПРООН, ЮНІСЕФ, Міжнародний комітет Червоного Хреста, Європейська комісія та Організація Американських Держав (ОАД) мають досвід внесків у допомогу багатьом національним програмам протимінної діяльності та можуть надавати допомогу або поради стосовно цих питань. Інші публічні організації, як наприклад, ЖМЦГР або НУО з протимінної діяльності, також мають необхідний досвід для надання консультацій та рекомендацій.

10. Використання Міжнародних стандартів протимінної діяльності (МСПМД)

Служба ООН з питань протимінної діяльності (ЮНМАС) має мандат на розробку стандартів для впорядкування планування, виконання та управління програмами протимінної діяльності. Міжнародні стандарти протимінної діяльності (МСПМД) розробляються для покращення безпеки та ефективності протимінної діяльності шляхом надання порад, визначення принципів та, в деяких випадках, міжнародних вимог та специфікацій. МСПМД також допомагають Нацоргану ПМД у розробці національних стандартів та національних стандартних операційних процедур (СОП) шляхом окреслення системи координат, яку можна використати або адаптувати у вигляді національного стандарту.

Серія чинних стандартів МСПМД (IMAS) наведена на сайті www.mineactionstandards.org. Вони утворюють корисну довідкову базу для урядів або організацій, які працюють у напрямку організації національної програми протимінної діяльності.

11. Відповідальність

11.1. Національний орган з питань протимінної діяльності

Нацорган ПМД відповідальний за широкий спектр стратегічних та концептуальних рішень, що пов'язані з протимінною діяльністю в країні, включаючи:

- a) розробку та контроль втілення законодавства щодо протимінної діяльності;
- b) вироблення/надання рекомендацій уряду щодо національної політики, стратегії, концепції, пріоритетів та робочих планів зі зменшення негативного впливу забруднення мінами та ВЗВ (наприклад, національний план протимінної діяльності);
- c) звітування про прогрес у протимінної діяльності перед урядом, суспільством, донорами, ООН та іншими релевантними стейкхолдерами;
- d) контроль роботи Центру ПМД;
- e) надання рекомендацій уряду щодо питань протимінної діяльності включно з рекомендаціями по міжнародних угодах стосовно протимінної діяльності; рекомендацій для урядових структур та агенцій щодо виконання кроків, які їм слід здійснювати у разі впливу на їхню роботи мінних небезпек та небезпек забруднення іншими ВЗВ, включаючи забруднення суббоеприпасами, що не вибухнули; та рекомендацій щодо вимог і наслідків приєднання до міжнародних угод національним урядом;
- f) розробку/надання рекомендацій урядові щодо спрямування агенцій міжнародної допомоги (двосторонні донори, агенції ООН, міжнародні банки розвитку, НУО тощо) на здійснення певних кроків у разі впливу на їхню роботу мінних небезпек та небезпек забруднення іншими ВЗВ;
- g) забезпечення застосування у протимінній діяльності національних стандартів, нормативної бази та процедур, включаючи гендерні питання та соціокультурне розмаїття. Як основу для цього слід використовувати МСПМД та відповідне чинне національне законодавство;
- h) мобілізацію ресурсів з національних та міжнародних джерел.

11.2. Центр ПМД

Як орган, що здійснює контроль і координацію протимінної діяльності на операційному рівні, Центр ПМД відповідальний за виконання таких завдань:

- a) встановлення зв'язків з урядовими органами (за їх наявності), гуманітарними організаціями та агенціями міжнародної допомоги для визначення негайних та середньострокових пріоритетів у протимінній діяльності та для розробки планів щодо досягнення пріоритетних цілей;
- b) виконання управлінських функцій національного та/або регіонального рівнів у програмі протимінної діяльності для забезпечення досягнення негайних та середньострокових пріоритетних цілей;
- c) організація системи управління інформацією. Це може бути Система управління інформацією у протимінній діяльності ІМСМА або подібна система;
- d) створення процесу та виконання функцій збору та аналізу інформації для комплексного оцінювання проблеми мін/ВЗВ та її різноманітних впливів на чоловіків, жінок та дітей;
- e) забезпечення гармонізації національних гуманітарних планів, планів соціально-економічного розвитку з одного боку з національним планом протимінної діяльності з іншого боку;
- f) розробка національних стандартів протимінної діяльності (НСМПД) та внутрішніх систем і процедур для ефективного управління протимінною діяльністю;
- g) реалізація національного плану протимінної діяльності;
- h) акредитація операторів та моніторинг протимінної діяльності; та
- i) виступати в ролі секретаріату Нацоргану ПМД.

11.3. Організація Об'єднаних Націй

Для забезпечення найбільш ефективної та належної реакції на мінні небезпеки діяльність Організації Об'єднаних Націй у справах протимінної діяльності спрямована на розвиток національного потенціалу та забезпечення незалежного від міжнародної участі функціонування національних структур ПМД, їхній інституціональний розвиток та має за правову передумову дотримання головних вимог МСМПД.

Служба ООН з питань протимінної діяльності (ЮНМАС) – підрозділ Департаменту миротворчих операцій ООН і координуючий центр протимінної діяльності в системі ООН. Її роль полягає у забезпеченні ефективної, ініціативної та скоординованої реакції ООН на забруднення мінами/ВЗВ шляхом співпраці з підрозділами, агенціями, фондами та програмами системи ООН.

Програма розвитку ООН (ПРООН) надає комплексну підтримку національним програмам протимінної діяльності у повному діапазоні аспектів протимінної діяльності за запрошенням від держав, що потерпають від відповідних проблем. Через свої національні офіси та групу протимінної діяльності, що підпорядкована центральному в ПРООН Бюро із профілактики та подолання наслідків криз, ПРООН допомагає ураженим країнам у розробці та удосконаленні національних та місцевих програм протимінної діяльності, які включали б усі елементи протимінної діяльності.

Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) ключовим аспектом свого мандату має захист та просування прав хлопців та дівчат, постраждалих від збройних конфліктів. У співпраці з партнерами (уряди, інші агенції та фонди ООН, міжнародні, регіональні та неурядові організації), ЮНІСЕФ насамперед надає підтримку з розробки та впровадження проектів з ІМН та пов'язаної з ними гуманітарної діяльності.

Управління з обслуговування проектів ООН (ЮНОПС), у співпраці з ЮНМАС, ПРООН та іншими партнерами є одним з головних провайдерів послуг у сфері протимінної діяльності. ЮНОПС надає послуги як у програмах протимінної діяльності, які керуються або підтримуються ООН, так і при забезпеченні спадковості у фазі переходу відповідальності від однієї агенції ООН до іншої або від ООН до національних урядів.

Управління з питань роззброєння ООН (ЮНОДА) консультує та допомагає Генеральному секретарю у виконанні його/її обов'язків та відповідає за виконання мандатів, що їх було видано як депозитарій Конвенції про заборону протипіхотних мін та Конвенції про заборону деяких видів звичайної зброї та їхніх протоколів.

Управління ООН з гуманітарних питань (англ. ОСНА, укр. ОЧА) має завдання щодо мобілізації та координації ефективних та заснованих на принципах гуманітарних операцій у партнерстві з національними та міжнародними організаціями. ОЧА активно працює та має представництво в різних координаційних механізмах, створених спільнотою протимінної діяльності ООН, урядами, донорами та іншими партнерами на глобальному, регіональному та місцевому рівнях.

Управління верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) головним завданням свого мандату має захист та просування прав біженців категорій, що підпадають під дію мандату Верховного комісара. У співпраці зі своїми партнерами УВКБ бере участь у програмах і проектах з гуманітарного розмінування та ІМН та інших аспектів протимінної діяльності, де це пов'язано з поверненням біженців та їхньою реінтеграцією.

Всесвітня продовольча програма (WFP) надає допомогу стосовно забезпечення продовольством для задоволення негайних потреб та підтримки соціально-економічного розвитку. Залучення WFP до протимінної діяльності пов'язане з її мандатом надавати продовольчу допомогу та зосереджується на підтримці протимінної діяльності в ситуаціях, де гуманітарна продовольча допомога ускладнена наявністю мін або ВЗВ, коли продовольство не може бути доставлене до адресних груп або програми місцевого розвитку напряму пов'язані з програмами розмінування.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) відповідає за розробку належних стандартів та методик, а також підтримку розвитку потенціалу медичних послуг для підтримки постраждалих через міністерства охорони здоров'я. Вона забезпечує технічну підтримку стосовно медичного забезпечення для різних партнерів ООН, залучених до протимінної діяльності, й тісно співпрацює з ЮНІСЕФ та Міжнародним комітетом Червоного Хреста.

Додаток А (Нормативний): Посилання

Нижченаведені нормативні документи містять положення, які через посилання на них стають положеннями цієї частини стандарту. Щодо датованих посилань, то подальші зміни у таких виданнях або їхні переглянуті варіанти не застосовуються. Проте сторони угод, які ґрунтуються на цій частині стандарту, заохочуються до того, щоб вивчити можливість застосування найновіших видань вказаних нижче нормативних документів.

Щодо недатованих посилань, застосовується найновіше видання нормативного документа, на який дається посилання. Члени ISO і МЕК (IEC) ведуть реєстри чинних на даний момент стандартів ISO або ЄС (EN):

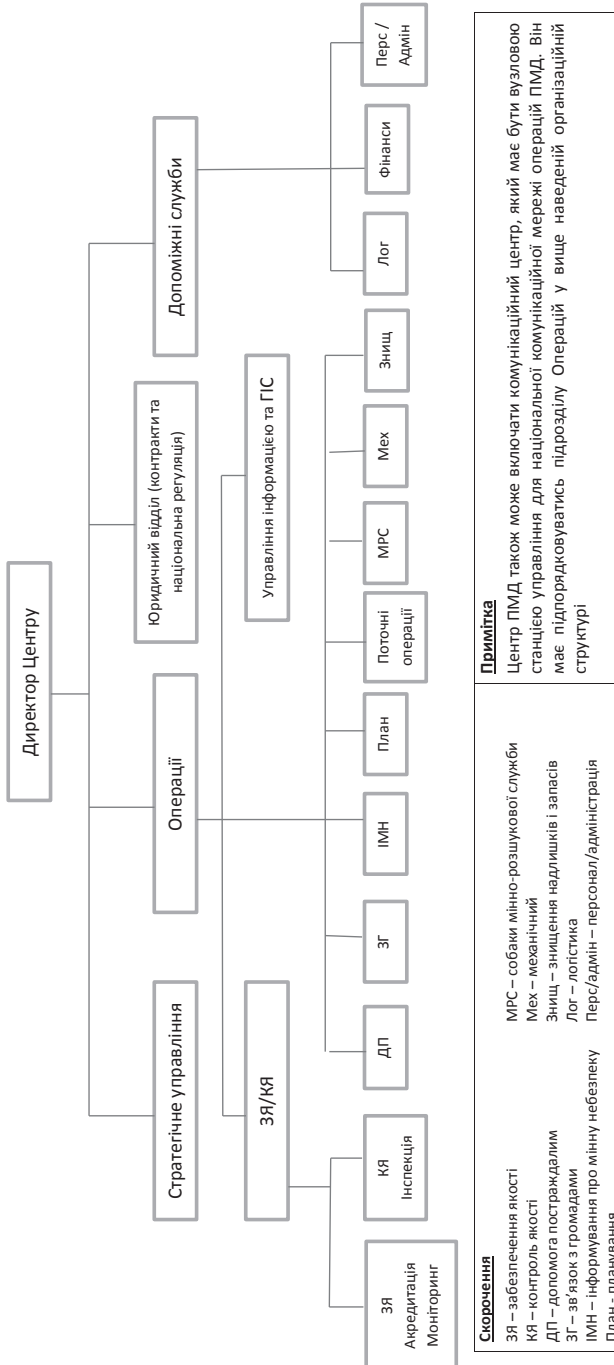
- a) МСПМД (IMAS) 03.10 Посібник із закупівлі обладнання для протимінної діяльності;
- b) МСПМД (IMAS) 03.20 Процес закупівель;
- c) МСПМД (IMAS) 03.30 Посібник з досліджень у сфері технологій протимінної діяльності;
- d) МСПМД (IMAS) 03.40 Тестування і оцінка обладнання для протимінної діяльності;
- e) МСПМД (IMAS) 04.10 Глосарій термінів, визначень та скорочень з питань протимінної діяльності;
- f) МСПМД (IMAS) 05.10 Управління інформацією у протимінній діяльності
- g) МСПМД (IMAS) 06.10 Управління підготовкою та навчанням;
- h) МСПМД (IMAS) 07.11 Розблокування території у процесі ленд-релізу;
- i) МСПМД (IMAS) 07.20 Настанови щодо укладання та управління контрактами у протимінній діяльності; та
- j) МСПМД (IMAS) 08.10 Нетехнічне обстеження.

Потрібно використовувати найпізніші версії / видання цих посилань. Женевський міжнародний центр гуманітарного розмінування (ЖМЦГР) має копії всіх нормативних документів, посилання на які зроблено у стандарті. Реєстр останньої версії / видання стандартів, настанов та посилань МСПМД ведеться ЖМЦГР. З ним можна ознайомитися на веб-сайті МСПМД (<http://www.mineactionstandards.org/>). Національним органам, роботодавцям та іншим зацікавленим установам й організаціям слід отримувати відповідні копії до початку впровадження проектів з протимінної діяльності.

Додаткові корисні інформативні посилання:

- a) Довідник ООН для планування протимінної діяльності;
- b) Посібник з протимінної діяльності та вибухонебезпечних залишків війни – ЖМЦГР (GICHD), квітень 2007 р.;
- c) Посібник з розробки законодавства у сфері протимінної діяльності, ЖМЦГР, березень 2006 р.;
- d) Посібник з Міжнародних стандартів протимінної діяльності – ЖМЦГР, квітень 2006 р.;
- e) Міжвідомча політика ООН – протимінна діяльність та ефективна координація, червень 2005 р.;
- f) Посібник ООН з ґендерних питань у програмах протимінної діяльності.

Додаток В (Інформативний): Загальна організація типового Центру ПМД

Додаток С (Інформативний): Типові вимоги до персоналу при організації Центру ПМД

Посада *1	Підрозділ	Примітки
Директор Центру	Управління	При створенні Центру Директор має призначатися на посаду одним із перших та повинен брати участь у відборі решти персоналу.
Керівник відділу стратегічного управління	Стратегічне управління	Керівник відділу стратегічного планування несе відповідальність за: оцінку потреб (наприклад, за нетехнічне обстеження або обстеження впливу мін (Landmine Impact Survey, LIS) та консультації з урядом та агенціями міжнародної допомоги, донорською спільнотою); формулювання стратегії та планів щодо втілення цієї стратегії; оцінку досягнутих результатів, як, наприклад, шляхом післяпроектних обстежень. Керівник відділу стратегічного планування допомагає Директору Центру у мобілізації ресурсів та тісно співпрацює з керівником оперативного відділу у справах планування, а також співпрацює з урядовими департаментами, донорськими агенціями тощо для визначення їхніх потреб у наданні підтримки щодо протиміних операцій.
Керівник операційного відділу	Операції	Керівник відділу операцій здійснює координацію та контроль роботи операційних підрозділів при створенні інформаційної бази даних, планування та виконання усіх загальних обстежень, управління операціями з протиміної діяльності та розробки стандартів і процедур. Керівник операційного відділу надає допомогу Директору Центру в роботі з розробки програми та надає будь-яку фахову допомогу у здійсненні функцій Центру за відсутності фахового персоналу.
Відповідальний за ЗЯ/КЯ	Операції	Відповідальний за ЗЯ/КЯ першочергово залучається до розробки процедур ЗЯ/КЯ для акредитації організації з протиміної діяльності, до моніторингу та інспектування завдань з розмінування і, за необхідності, верифікації завдань щодо знищення надлишків і запасів. Відповідальний за ЗЯ/КЯ також залучається до розробки стандартів і процедур і здійснює ЗЯ/КЯ у поточних завданнях з розмінування.
Контролер ЗЯ/КЯ	Операції	Контролер ЗЯ/КЯ допомагає відповідальному за ЗЯ/КЯ у розробці процедур ЗЯ/КЯ та виконує завдання з моніторингу ЗЯ/КЯ. По мірі збільшення обсягів завдань Центру ПМД, може виникати потреба у додаткових контролерах для здійснення моніторингу ЗЯ/КЯ.
Відповідальний за операції	Операції	Відповідальний за операції здійснює планування та виконує поточні операції (у т.ч. загальні обстеження), допомагає в розробці стандартів та процедур та надає допомогу керівникові операційного відділу і Директору Центру у роботі з розробки програми. По мірі збільшення обсягів завдань Центру ПМД можливе введення окремих посад відповідального за планування операцій та відповідального за поточні операції, наявний відповідальний за операції може обійняти одну з них.
Асистент з операцій	Операції	Надає допомогу керівникові операційного відділу та відповідальному за операції. По мірі розширення Центру можуть вводитися додаткові посади асистентів з операцій.
Відповідальний за ЗГ/ІМН	Операції	Відповідальний за обидві функції ЗГ та ІМН координує зв'язок з громадами для забезпечення урахування потреб уражених місцевих громад на ранній стадії виконання програми протиміної діяльності. Відповідальний за ЗГ/ІМН

		також відповідає за урахування елементу IMH у процесі планування та виконання обстеження, забезпечуючи збір даних для оцінки потреб в IMH. Ним має також забезпечуватися потрібний зв'язок з організаціями, які вже задіяні у ЗГ та IMH для моніторингу цієї діяльності і забезпечення необхідної координації. По мірі розвитку програми функції ЗГ та IMH можуть бути розділені.
Відповідальний за управління інформацією	Операції	Відповідальний за управління інформацією створює базу даних та забезпечує зв'язок із іншими організаціями щодо отримання або обміну інформацією для пріоритизації заходів протимінної діяльності, розробляє або адаптує форми звітності, які використовуватимуть у програмі (під контролем керівника операційного відділу), забезпечує введення даних в базу даних та відповідає за розробку належних систем і процедур в управлінні інформацією. Відповідальний за управління інформацією має також тісно співпрацювати з Керівником операційного відділу та з Відповідальним за операції щодо розробки робочих планів і планування завдань протимінної діяльності.
Оператор вводу даних	Операції	Оператори вводу даних відповідальні за перевірку та верифікацію даних, ввід даних до бази даних та за підготовку звітів і карт для забезпечення програми. Залежно від об'єму оброблюваної інформації кілька операторів вводу даних можуть бути потрібними для роботи Центру.
Відповідальний за роботу допоміжних служб	Допоміжні служби	Відповідальний за роботу допоміжних служб забезпечує виконання допоміжними службами своїх функцій (логістика, персонал та адміністрація) для підтримки роботи Центру. Він/вона також здійснює контроль над роботою фінансового відділення; разом із тим, загальне управління фінансами здійснюється Директором Центру. По мірі розвитку програми фінансовий підрозділ може відокремлюватися від допоміжних служб та ставати окремим відділом фінансів під керівництвом Відповідального за фінанси.
Асистент з роботи допоміжних служб	Допоміжні служби	Асистент з роботи допоміжних служб першочергово надає допомогу Відповідальному за роботу допоміжних служб у виконанні ним/нею своїх обов'язків. По мірі збільшення обсягів завдань Центру, можуть вводитися додаткові посади асистентів з питань забезпечення, а функції логістики та персоналу/адміністрації можуть розділитися і передаватися до окремих структурних підрозділів Центру.
Фінансовий асистент	Допоміжні служби	Відповідає за поточне управління фінансами програми при відповідальності за загальне управління фінансами Директора Центру. По мірі зростання обсягів завдань програми або ускладнення процесів управління фінансами посада може бути підвищена до категорії відповідального за фінанси із залученням додаткових асистентів з фінансових питань. Загальне управління фінансами залишається відповідальністю Директора Центру ПМД.

Примітка: Назви посадових категорій наведені виключно для характеристики функцій; точні назви посад визначаються безпосередньо конкретною програмою.

Додаток D (Інформативний): Функціональні компоненти Центру ПМД

D.1. Директор Центру

Директор Центру ПМД відповідає за управління Центром та програмою протиміної діяльності, але його обов'язки можуть варіюватися залежно від стану розвитку самого Центру та від наявності Нацоргану ПМД.

D.1.1. Започаткування Центру ПМД

При запуску Центру за відсутності Нацоргану ПМД директор відповідає за визначення негайних пріоритетів у протиміної діяльності, виділення на них ресурсів і досягнення першочергових пріоритетних цілей. Сюди входить забезпечення комплексного обстеження (нетехнічне обстеження, загальне обстеження; LIS тощо) усіх ПзНР, якщо цього ще не було зроблено раніше, для визначення нагальних та майбутніх потреб у протиміної діяльності.

Обов'язки директора Центру ПМД включатимуть: зв'язок з існуючим урядом, гуманітарними організаціями та агенціями міжнародної допомоги для встановлення нагальних та середньострокових пріоритетів у протиміної діяльності; контроль за управлінням усіма заходами протиміної діяльності для забезпечення досягнення встановлених пріоритетних цілей програми та дотримання прийнятих стандартів; забезпечення створення автоматизованої системи управління протиміною діяльністю; контроль за проведенням будь-якої діяльності з оцінювання чи обстеження; визначення пріоритетів соціально-економічного розвитку в контексті програми ПМД та розробка проекту національного плану протиміної діяльності; контроль за виробленням національних стандартів протиміної діяльності (НСПМД) та внутрішніх систем і процедур для управління протиміною діяльністю. Врахування ґендерних питань та соціокультурного розмаїття має забезпечуватися на всіх стадіях протиміної діяльності.

Крім того, директор Центру ПМД відповідає за розпорядження бюджетом Центру та відіграє провідну роль у підборі персоналу, закупівлях обладнання та виборі матеріальної бази для Центру ПМД.

На стратегічному рівні, директор Центру ПМД відповідає за зв'язок з будь-якими наявними національними урядовими структурами і за зв'язок із ООН, донорами та іншими стейкхолдерами і звітування перед ними.

D1.2. Функціонує Центр ПМД

Після створення Центру його директор все більше уваги приділяє ефективності програми протиміної діяльності та її впливу з точки зору покращення безпеки та можливостей для соціально-економічного відновлення та розвитку.

Обов'язки директора Центру ПМД включають:

- a) мобілізацію ресурсів та управління бюджетом;
- b) зв'язок з організаціями, що потребують підтримки у протиміної діяльності;
- c) контроль виконання національного плану протиміної діяльності (це положення може також включати перегляд плану, якщо ситуація або пріоритети змінилися та за надходження нової інформації);
- d) контроль за розробкою та виконанням робочими планами протиміної діяльності;
- e) забезпечення застосування технічних стандартів, стандартів якості та безпеки у протиміної діяльності, включно з охороною труда та технікою безпеки;
- f) забезпечення відповідності Центру та програми протиміної діяльності міжнародним стандартам та сучасним технологічним вимогам у протиміної діяльності, пошуку Центром і програмою шляхів покращення якості та ефективності їх роботи (з урахуванням бюджетних можливостей);

- g) забезпечення оцінювання програми протимінної діяльності або її компонентів відповідно до управлінських потреб та вимог донорів та інших ключових стейкхолдерів; та
- h) спрямовування навчальної діяльності та професійної підготовки на підвищення потенціалу персоналу протимінної діяльності. Директор Центру ПМД також відповідає за забезпечення контролю за управлінням персоналом та розпорядженням обладнанням Центру.

На стратегічному рівні директор Центру продовжує відповідати за зв'язок з національними урядовими структурами та за зв'язок із ООН, донорами та іншими стейкхолдерами та звітування перед ними. Директор Центру ПМД може також бути залученим до створення та розбудови Нацоргану.

D.1.3. Наявний Нацорган ПМД

Зі створенням та початком функціонування Нацоргану ПМД деякі з обов'язків директора Центру можуть змінитися, у разі переходу таких обов'язків на національному рівні до НОПМД.

Наприклад:

- a) рішення щодо перегляду національного плану протимінної діяльності приймаються Нацорганом ПМД. Директор Центру ПМД буде надавати технічні поради Нацорганові щодо формулювання політики, стратегії та концепції, а також відповідати за впровадження цих змін;
- b) Нацорган ПМД може взяти на себе відповідальність за розробку бюджету програми та його моніторинг, хоча ці питання визначаються окремими керівними положеннями фінансової сфери; та
- c) Нацорган ПМД бере на себе відповідальність за допуск організацій до роботи в програмі протимінної діяльності. З цих питань також необхідними будуть поради директора Центру ПМД.

Додаткові обов'язки, що їх бере на себе директор Центру ПМД, включають в себе:

- d) забезпечення інформування Нацоргану ПМД про діяльність у межах програми;
- e) координування зборів НОПМД, за необхідності, та їх (у т.ч., у форматі секретаріату) відвідування; та
- f) підготовка зовнішніх звітів від імені Нацоргану ПМД на адресу донорів, ООН та інших стейкхолдерів.

Решта обов'язків директора НОПМД, які наведено у параграфі D.1.2 вище, залишаються незмінними.

D.2. Підрозділ стратегічного управління

Залежно від масштабів забруднення Центр ПМД може мати структурний підрозділ, який надає допомогу директору Центру ПМД з таких питань:

- a) проведення та супровід повного та точного оцінювання поточних, рапових та майбутніх потреб у послугах з протимінної діяльності на основі, наприклад, комплексних обстежень (нетехнічних і технічних), даних від системи спостереження за постраждалими та регулярних консультацій з урядовими та міжнародними агенціями стосовно їхніх робочих програм та вимог у сфері підтримки протимінної діяльності;
- b) формулювання національної стратегії протимінної діяльності та багаторічного плану, що охоплює як роботу власне програми протимінної діяльності, так і відстеження того, як протимінна діяльність координується з більш широкими пріоритетами соціально-економічного розвитку, забезпеченням надання громадських послуг та втіленням інвестиційних проектів (освіта, охорона здоров'я, дороги, енергетика, розвиток сільської місцевості тощо);
- c) оцінювання досягнутих програмою протимінної діяльності результатів включно з соціально-економічними на основі, наприклад, післяпроектних досліджень використання

очищених земель, дослідження співвідношення витрат і здобутків, періодичних консультацій з урядовими і міжнародними агенціями, чиї робочі програми підтримуються протимінною діяльністю.

D.3. Юридичний підрозділ

Залежно від вимог програми протимінної діяльності Центр ПМД може мати юридичний підрозділ у своїй структурі або послуговуватися юридичними послугами з боку сторонніх провайдерів. За його наявності, юридичний підрозділ Центру відповідає за:

- a) тендери та контракти з протимінної діяльності;
- b) інтерпретацію міжнародних та національних правових норм та стандартів; та
- c) забезпечення необхідного рівня юридичної відповідності документів за авторством Центру, зокрема національних стандартів.

Від юридичного підрозділу може вимагатися фахове втручання у випадках скарг з боку зовнішніх сторін на адресу Центру ПМД в результаті виконання заходів протимінної діяльності. Це може включати випадки травмування персоналу чи громадян, пошкодження власності чи інфраструктури та висування звинувачень за таких обставин на адресу Центру або організацій-виконавців ПМД.

D.4. Операційний підрозділ

Операційний підрозділ відповідає за управління операціями протимінної діяльності у межах програми протимінної діяльності. Обов'язки операційного підрозділу можуть включати:

- a) зв'язок на оперативному рівні з організаціями, які потребують підтримки у протимінній діяльності, зокрема з гуманітарними організаціями та агенціями міжнародної допомоги;
- b) надання технічних порад директору Центру ПМД та забезпечення його поінформованості про хід операцій;
- c) допомога в розробці та контролі виконання національного плану з протимінної діяльності;
- d) допомога у відборі організацій з протимінної діяльності для роботи у програмі;
- e) контроль акредитації організацій з протимінної діяльності;
- f) контроль функцій управління інформацією та ГІС Центру;
- g) розробка та застосування національних стандартів ПМД, внутрішніх систем та процедур для управління протимінною діяльністю; видання інших національних технічних публікацій;
- h) планування та управління завданнями з протимінної діяльності. Це включає підготовку робочих планів протимінної діяльності, планування окремих завдань, розподіл завдань, моніторинг виконання робочих планів та індивідуальних завдань, управління передачею завдань від однієї організації з протимінної діяльності до іншої, координацію надання експертної підтримки, управління змінами та оновленнями, здачу виконаних завдань (очищення об'єктів/ділянок), управління екстремим реагуванням на інциденти у протимінній діяльності та управління оперативною звітністю;
- i) нагляд за моніторингом та інспектуванням протимінної діяльності для забезпечення застосовування необхідних технічних стандартів, стандартів якості та безпеки, охорони праці;
- j) координування роботи операційних підрозділів за необхідності;
- k) координування або управління тестуванням та оцінюванням нового обладнання або процедур. Ці заходи можуть здійснюватися організаціями-виконавцями або безпосередньо Центром;
- l) координування підготовки для розвитку професійного потенціалу персоналу з протимінної діяльності за потреби. Це може включати ввідний тренінг для новопризначеного персоналу, періодичне підвищення кваліфікації або ознайомче навчання з нового обладнання або процедур;
- m) контроль аналізу інформації та підготовки регулярної звітності;

- п) координування та проведення періодичних внутрішніх зібрань Центру ПМД та зустрічей з представниками організацій з протимінної діяльності та інших стейкхолдерів;
- о) проведення періодичних брифінгів для ЗМІ, відвідувачів та інших стейкхолдерів;
- р) проведення розслідувань інцидентів включно з відстеженням усунення недоліків і заходів стягнення/відшкодування за результатами розслідувань; та
- q) управління діяльністю комунікаційного центру Центру ПМД, який має бути вузловою станцією управління для національної комунікаційної мережі протимінної діяльності.

Операційний підрозділ включає кілька відділень для управління певними операціями з протимінної діяльності або для забезпечення зв'язку, управління якістю (УЯ) або управління інформацією. Створення деяких з цих відділень (допомоги постраждалим, мінно-розшукових собак (МРС) або кінологічної служби, механічних засобів розмінування та знищення надлишків і запасів) залежать від того, чи покладені ці завдання на програму протимінної діяльності.

У разі створення в структурі Центру ПМД цих спеціалізованих відділень з допомоги постраждалим, МРС/кінологічної служби, механізованих засобів розмінування та знищення надлишків і запасів, вони матимуть спеціальні обов'язки, пов'язані з їхньою специфікою діяльності. Такі обов'язки можуть включати:

- a) виконання обов'язків Центру ПМД, релевантних до їхньої спеціалізації і відображених у національних стандартах ПМД;
- b) проведення або участь у спеціалізованих навчальних заходах; тестування та оцінювання обладнання; акредитація; розподіл завдань; моніторинг; інспектування, оцінювання або верифікація; управління матеріально-технічними засобами; розслідування інцидентів;
- c) надання спеціалізованої фахової підтримки директору Центру ПМД, керівнику операційного відділу, організаціям з протимінної діяльності, іншим організаціям, що залучені до протимінної діяльності, та організаціям, що отримують підтримку з протимінної діяльності;
- d) координування заходів програми протимінної діяльності в межах своєї спеціалізації;
- e) допомога у розробці національного плану з протимінної діяльності, НСПМД, розробка внутрішніх процедур та будь-яких інших технічних публікацій Центру ПМД.

D.4.1. Відділення ЗЯ/КЯ

Відділення ЗЯ/КЯ створюється у складі операційного підрозділу Центру для координації та управління функціями ЗЯ/КЯ програми протимінної діяльності та проектів з протимінної діяльності з межах програми. Функціями ЗЯ/КЯ є акредитація, включно з тестуванням та оцінюванням обладнання, де це необхідно, та моніторинг (ЗЯ); післяопераційні інспекції з очищених об'єктів/ділянок, верифікація знищення надлишків і запасів та оцінювання інформування про мінну небезпеку/небезпеку ВЗВ (ІМН) (КЯ).

Примітка: Спеціалізовані відділення також надають допомогу в ЗЯ/КЯ відповідно до їхньої спеціалізації.

Функції ЗЯ/КЯ можуть виконуватися спеціалізованими організаціями, акредитованими для виконання цих функцій, або внутрішніми підрозділами Центру. Це залежатиме від розміру програми та наявних ресурсів. У разі залучення окремої організації в ідеалі ця організація виконуватиме всі зовнішні функції ЗЯ/КЯ.

Відділення ЗЯ/КЯ може бути також відповідальним за розробку та застосування НСПМД під керівництвом операційного підрозділу та за розслідування інцидентів.

D.4.2. Відділення управління інформацією та ГІС

Відділення управління інформацією та ГІС відповідає за управління автоматизованою системою управління інформацією та ГІС (ІМСМА або подібна), отримання всіх звітів, що є релевантними для протимінної діяльності, а також за введення цієї інформації до бази даних.

Під час реєстрації інформації це відділення також відповідає за підбір, оцінювання, верифікацію та, за необхідності, розповсюдження інформації.

Відділення управління інформацією та ГІС відповідає за:

- a) зв'язок із зовнішніми організаціями для отримання та обміну інформацією для допомоги з пріоритизації у протимінній діяльності та інших видах діяльності, що пов'язані з гуманітарними питаннями та соціально-економічним розвитком;
- b) інтеграцію інформації з протимінної діяльності з іншою інформацією, яка стосується цієї діяльності, для забезпечення ефективної пріоритизації і забезпечення достатньої інформації для планування;
- c) надання звітів, карт та іншої релевантної інформації для пріоритизації завдань;
- d) планування та допомогу в підготовці та застосуванні робочих планів та індивідуальних завдань;
- e) узагальнення та аналіз поточної інформації для формування планових звітів для програми;
- f) забезпечення наявності даних та їх зберігання у дизагрегованому за статтю та віком вигляді.

Ключовим в управлінні інформацією є забезпечення тісної координації між відділенням управління інформацією та підрозділами планування і поточних операцій.

D.4.3. Допомога постраждалим

Залежно від вимог програми протимінної діяльності, може бути необхідним створення відділення для моніторингу і координації діяльності організації у сфері надання допомоги постраждалим від мін/ВЗВ у складі операційного підрозділу Центру. Зазвичай управління допомогою постраждалим здійснюється іншими організаціями, відповідальними за допомогу не тільки постраждалим від підривів вибухових засобів та пристроїв, а й іншим категоріям.

D.4.4. Зв'язок з громадами

Зв'язок з місцевими громадами відокремлюється від ІМН через відмінність характеристик цієї функції від інформаційно-просвітньої, хоча одна і та ж організація може виконувати обидві. В Центрі ПМД може створюватися окреме відділення для здійснення функцій такого зв'язку у операціях протимінної діяльності, хоча в деяких випадках організації-виконавці протимінної діяльності можуть самі виконувати такі функції зв'язку.

Відділення зв'язку з громадами відповідає за забезпечення зв'язку з місцевими громадами, на життєдіяльність яких впливає присутність забруднення мінами/ВЗВ до початку, під час проведення і після закінчення операцій ПМД. Зв'язок з громадами може відбуватися у таких ситуаціях:

- a) під час будь-якого обстеження, що провадиться як частина процесу загального оцінювання протимінної діяльності (ЗОПМД, General Mine Action Assessment/GMAA);
- b) зв'язок з проведенням операцій для урахування потреб чоловіків, жінок та дітей в пріоритетах та планах протимінної діяльності;
- c) зв'язок, як частина підготовки ділянки розмінування перед проведенням робіт для забезпечення обізнаності місцевої громади про масштаб майбутніх операцій, будь-які загрози, що пов'язані з роботами, сигнали оповіщення, будь-які порушення у нормальній життєдіяльності у зв'язку з проведенням робіт і схеми підтримки поточного зв'язку;
- d) поточний зв'язок під час процесу розмінування для інформування громадськості про хід процесу, для розв'язання проблем та забезпечення майданчика для обговорення;
- e) зв'язок у випадках виявлення боєприпасів, включно з суббоєприпасами, що не вибухнули, членами місцевої громади;
- f) зв'язок у контексті передачі очищеної ділянки/об'єкта;
- g) зв'язок, у контексті післяопераційної ревізії; та
- h) будь-який інший поточний зв'язок для забезпечення потреб уражених громад та Центру ПМД.

Залежно від потреб Центру функція зв'язку з громадами може бути включена до відділення ІМН, однак виконувати нею наведені вище завдання залишатимуся без змін.

D.4.5. Інформування про мінну небезпеку/небезпеку ВЗВ (ІМН)

Відділення ІМН підпорядковується операційному підрозділу та виконує завдання управління та координації діяльності організації ІМН, задіяних у програмі. ІМН та операції з розмінування мають бути тісно пов'язаними між собою для забезпечення пріоритизації та планування майбутніх задач.

D.4.6. Планування та поточні операції

Ці два відділення відповідають за планування, координацію та управління всіма операціями з розмінування (якщо необхідно, і зі знищення надлишків і запасів) під контролем операційного підрозділу та у координації зі спеціалізованими відділеннями Центру. Їхні функції поділені між плануванням майбутніх операцій та плануванням поточних операцій, але вони тісно пов'язані та залежать від ресурсів Центру ПМД, тому можуть виконуватися одним структурним підрозділом.

Типовими обов'язками можуть бути:

- a) планування. Підготовка робочих планів з протимінної діяльності, планування спеціальних завдань, розподіл завдань з розмінування, координування експертної підтримки виконання завдань та моніторинг виконання робочих планів. Відділення планування також може контролювати такий аспект програми, як технічне обстеження; та
- b) поточні операції. Контроль поточних операцій з розмінування, управління передачею завдань між організаціями з протимінної діяльності, поточна координація експертної підтримки, моніторинг ходу виконання завдань, управління змінами у завданнях, здача завдань (для завдань з очищення ділянок/об'єктів), управління завданнями екстреного реагування та плановою звітністю про виконання завдань.

Ці обов'язки виконуються під керівництвом операційного відділу та у тісній співпраці з підрозділами управління інформацією та зв'язку з громадами.

D.4.7. Елементи кінологічної служби МРС, механізованих засобів розмінування та знищення надлишків/запасів

Залежно від вимог програми протимінної діяльності спеціалізовані підрозділи МРС, механізованих засобів та знищення надлишків і запасів боєприпасів можуть утворюватися у підпорядкуванні операційного відділу для управління та координації заходів відповідно до компетенції у межах програми.

D.4.8. Комунікаційний центр

У Центрі ПМД може бути створений комунікаційний центр як вузлова станція управління національною комунікаційною мережею протимінної діяльності. Національна мережа повинна мати можливість зв'язку з будь-яким регіональним осередком Центру ПМД та з осередками всіх організацій, задіяних у протимінній діяльності. Національна мережа також може забезпечувати усю внутрішню комунікацію Центру ПМД та комунікацію з будь-якою організацією, що безпосередньо працює із Центром, наприклад, з організацією ЗЯ/КЯ. Різні засоби комунікації можуть залучатися до цього процесу.

D.5. Допоміжні служби

Підрозділ допоміжних служб/служб забезпечення включає в себе функції логістики, кадрові та адміністративно-господарські функції. Залежно від розміру Центру ПМД та його потреб у забезпеченні діяльності можуть бути створені окремі відділення для різних функцій або один підрозділ, відповідальний за всі функції разом. Підрозділи допоміжних служб також можуть включати відділення фінансів програми.

D.5.1. Відділення логістики

Це відділення відповідає за закупівлі, зберігання, облік та обслуговування обладнання та матеріальних засобів для операцій Центру ПМД, включно з транспортним засобами, комп'ютерним та технічним обладнанням. Відділення також має відповідати за утримання приміщень та об'єктів у володінні або використанні Центру, які можуть включати офісні приміщення (національні та регіональні), навчальні приміщення, об'єкти зберігання вибухових матеріалів і засобів підризу, майданчиків знешкодження вибухонебезпечних предметів та випробувальних майданчиків

У разі безпосереднього виконання операцій силами Центру ПМД, відділення логістики відповідатиме за закупівлі обладнання для цих операцій. Його обов'язки також включатимуть в такому випадку в себе розробку спеціальних процедур для закупівель обладнання для операцій з розмінування згідно зі стандартами серії 03.10 – 03.40 МСМПД (IMAS).

D.5.2. Персонал/Адміністрація

Це відділення відповідає за повсякденне управління персоналом та адміністративне забезпечення Центру. Його сфера відповідальності включає підбір кадрів, трудові договори, адміністрування оплати праці та інших витрат, відпусток, відряджень, соціальної допомоги, охорони здоров'я, канцелярські та архівні функції. За відсутності загальнообов'язкових керівних процедур щодо кадрових та адміністративних питань від цього відділення може вимагатися розробка таких процедур/правил.

Примітка: Підбір персоналу має здійснюватися в інклюзивний та ґендерно чутливий спосіб. Існує необхідність у розвинутій практиці щодо заохочення та розвитку кадрового потенціалу, зокрема щодо надання відпусток по догляду за дитиною як матерям, так і батькам, заохочення соціокультурного розмаїття серед працівників програми та прозорості системи нарахування заробітної плати та кар'єрного зростання тощо.

D.5.3. Фінанси

Це відділення відповідає за поточне управління фінансами, виділених на програму протиміної діяльності при загальному управлінні бюджетом програми з боку директора Центру. Фінансове відділення відповідає за періодичні та регулярні виплати (заробітні плати, оренда, комунальні платежі тощо), ведення бухгалтерського обліку та звітності, бюджетування. За відсутності загальнообов'язкових керівних процедур у фінансовій сфері (наприклад, національних або ООН) від цього відділення може вимагатися розробка таких процедур/правил.

D.5.4. Інші допоміжні функції

Підрозділ допоміжних служб також може здійснювати управління роботою водіїв, перекладачів, у межах діяльності Центру ПМД, хоча робота перекладачів також може бути у сфері відповідальності підрозділу підтримки програм.

Реєстр поправок

Управління поправками МСПМД (IMAS)

Серія стандартів МСПМД підлягає офіційному перегляду на трирічній основі, проте це не виключає внесення поправок в межах цих трирічних періодів з причин операційної безпеки й ефективності або ж для редакційних цілей.

При внесенні поправок до цього МСПМД їм надається номер, а дата і загальна інформація про відповідну поправку відображаються у нижченаведеній таблиці. Поправка також буде вказана на титульній сторінці МСПМД шляхом її зазначення під датою видання і фразою «містить поправку номер(-и) 1 тощо».

Після завершення офіційного огляду кожного МСПМД можуть випускатися нові видання. Поправки аж до самої дати нового видання будуть внесені до нового видання і таблиця реєстру поправок буде очищена. Після цього реєстрація поправок почнеться знову до того часу, поки не буде проведено новий огляд.

Версіями МСПМД з останніми поправками є версії, розміщені на веб-сайті МСПМД за адресою www.mineactionstandards.org.

Номер	Дата	Інформація про поправку
1	01 березня 2010 р.	1. Оновлення визначення НСПМД та включення визначення Центру ПМД. 2. Адресу ЮНМАС оновлено. 3. Видалення Додатку В та перейменування Додатку С на В, D на С та Е на D. 4. Мінімальні зміни по всьому тексту для відповідності конвенції та ґендерним моментам.
2	01 серпня 2012 р.	1. Назви організацій оглянуті та змінені (UN ODA). 2. Переглянуто через розробку МТНБ (IATG). 3. Незначні типографічні виправлення.
3	01 червня 2013 р.	1. Переглянуто через розробку стандарту з розблокування територій ленд-реліз 2. Номер поправки включено у назву та колонтитул. 3. Посилання оновлено. 4. Видалено посилання на колишній стандарт МСПМД (IMAS) 08.10 Загальна оцінка протиміної діяльності в розділі 4.3 та Додатку А.

Типова схема національної координації протимісної діяльності

